

Zwakke Schakels Noord-Holland

Advies over de Integrale beoordeling

8 februari 2006 / rapportnummer 1500-99

commissie voor de milieueffectrapportage

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

uw kenmerk
--

uw brief
6 februari 2006

ons kenmerk
1500-98/vE/Jr

onderwerp
Advies over de Integrale beoordeling
Zwakke Schakels Noord-Holland

doorkiesnummer
(030) 234 76 25

Utrecht,
8 februari 2006

Geacht college,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies uit te brengen over de Integrale beoordeling Zwakke Schakels Noord-Holland.

Hierbij bied ik u het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dat houdt in dat de Commissie graag op de hoogte blijft van de verdere ontwikkelingen rondom dit project.

Hoogachtend,

drs. J.G.M. van Rhijn
Voorzitter van de werkgroep Integrale beoordeling Zwakke Schakels Noord-Holland

cc: Provinciale Staten van Noord-Holland

Postadres Postbus 2345
3500 GH UTRECHT
Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 800
Utrecht

telefoon (030) 234 76 66
telefax (030) 233 12 95
e-mail mer@eia.nl
website www.commissiemer.nl

Advies over de Integrale beoordeling Zwakke Schakels Noord-Holland

Advies over de Integrale beoordeling Zwakke Schakels Noord-Holland,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland door de Commissie
voor de milieueffectrapportage; namens deze

de werkgroep Integrale beoordeling
Zwakke Schakels Noord-Holland,

de secretaris

drs. M. van Eck

de voorzitter

drs. J.G.M. van Rhijn

Utrecht, 8 februari 2006

INHOUDSOPGAVE

BESTUURLIJKE SAMENVATTING	1
1. INLEIDING	2
2. ADVIES OVER “INTEGRALE BEOORDELING ZWAKKE SCHAKELS NOORD-HOLLAND”	3
2.1 Algemeen	3
2.2 Reikwijdte	3
2.3 Detailniveau en volledigheid van de effectbeschrijving.....	4
2.4 Juistheid van de gegevens	4
2.5 Bruikbaarheid voor de besluitvorming.....	5
3. NADERE UITWERKING VAN EN TOELICHTING OP HET OORDEEL ...	6
3.1 Alternatieven	6
3.2 Effectbeschrijving	7
3.3 Presentatie.....	8
3.4 Procedure	8

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 6 februari 2006 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Projectgegevens
3. Voorbeelden van inconsistenties

BESTUURLIJKE SAMENVATTING

De Integrale beoordeling Zwakke Schakels Noord-Holland heeft bijgedragen tot een betere onderbouwing van reeds aanwezige inzichten over de aanpak van de zwakke schakels langs de Noord-Hollandse kust. Bovendien zijn er interessante en bruikbare nieuwe inzichten naar voren gekomen.

- In de eerste plaats is duidelijk geworden dat een alternatief met dammen voor de kust onevenredig duur is.
- Een alternatief met verbreding van de duinen aan de landzijde levert niet de voordelen op die men er eerst van had verwacht. Dat komt vooral, omdat de belangrijkste duinverbreding pas na 2060 wordt gerealiseerd.
- De perspectiefrijkheid van een overslagdijk en het *in hoogte en breedte gevarieerd* aanbrengen van een ruime hoeveelheid zand voor de kust is duidelijker naar voren gekomen.

De Commissie vindt dat de strategische milieubeoordeling een nuttige rol kan vervullen in de besluitvorming over de Zwakke Schakels.

Bij het bestuderen van de rapporten is de Commissie op enkele “inconsistenties en ongeloofwaardigheden” gestuit. Afgesproken is dat deze punten, waar nodig, worden gecorrigeerd. Deze opmerkingen hebben naar verwachting geen belangrijke consequenties voor de conclusies, zeker niet voor het kustdeel tussen Den Helder en Petten. Het is duidelijk dat de keuze voor een oplossing in zand aan de zeezijde tussen Den Helder en Petten het meest gunstig is. De hoeveelheid, plaats, dimensionering en fasering van de zandsuppleties bevat nog belangrijke afwegingen die van invloed zijn op ondermeer de natuurwinst en de toekomstwaarde. Dat zal een onderwerp van uitwerking in overleg met de betrokkenen moeten zijn.

Voor de Hondsbossche en Pettemer Zeewering zijn in de Integrale beoordeling een aantal principieel verschillende mogelijkheden aan de orde gekomen, te weten: dijkverzwaring, overslagdijk (bij de hele zeewering of voor een deel ervan), zand voor de wering, dammen met zand, damwand of constructie op de dijk, of inpassing van een Marina. De Commissie vindt dat voor een keuze hiertussen de gegevens in de Integrale beoordeling niet overzichtelijk genoeg voor de bestuurders, betrokkenen of belanghebbenden op een rijtje staan. Zij adviseert een duidelijke overzichtstabel te leveren waarin de effecten en kosten-bateninzichten per optie worden gegeven. Dat kan in een aanvulling op de samenvatting van de Integrale beoordeling, of in een aparte bestuurlijke oplegnotitie. Daarin kunnen de inconsistenties, die voor dit deel van de kust belangrijker zijn, worden weggewerkt.

In de Integrale beoordeling is nog onvoldoende aandacht besteed aan de cumulatieve gevolgen vanwege alle komende ingrepen langs de kust. De invloed op de Waddenzee is daarbij een speciaal punt van aandacht. De Commissie denkt dat het voor de hand ligt dat deze informatie op rijksniveau wordt verzameld. Daar is immers het beste inzicht in de maatregelen die er de komende tijd langs de kust worden uitgevoerd. De Commissie adviseert de provincie wel op te letten dat deze gegevens inderdaad nog worden toegevoegd, onder meer om te voldoen aan de vereisten op grond van de Natura 2000.

Ook over andere aspecten dient vanwege het totaaloverzicht de uiteindelijke afweging op rijksniveau plaats te vinden. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het bewaken van de continuïteit van het waardevolle Nederlandse kustlandschap. Verder zal nog duidelijk moeten worden hoe de verdere besluitvorming zal verlopen en wie, welke taken en verantwoordelijkheden krijgt (rijkswaterstaat, provincies, gemeenten, waterschappen).

1. INLEIDING

Er zijn structurele maatregelen nodig om de kustverdediging in Noord-Holland-Noord ook in de toekomst op het vereiste veiligheidsniveau van 1:10.000 te houden. De Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat heeft de provincie Noord-Holland verzocht om een *gemotiveerde en inzichtelijke afweging* te geven over maatregelen bij de zogenoemde “zwakke schakels” in de kustverdediging in dat gebied. Om deze provinciale afweging zo goed mogelijk te onderbouwen heeft de provincie besloten vrijwillig de procedure van strategische milieubeoordeling te doorlopen.

Op 18 maart 2005 bracht de Commissie op verzoek van de provincie een advies uit over de gewenste reikwijdte en het detailniveau¹. De provincie wil dat de gevolgen van de te nemen maatregelen en mogelijke alternatieven integraal in beeld worden gebracht, dus niet alleen de milieuaspecten, maar ook de economische, maatschappelijke en ruimtelijke aspecten. De provincie spreekt daarom van een “Integrale beoordeling”.

Bij brief van 6 februari 2006² heeft de provincie Noord-Holland de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) verzocht om advies uit te brengen over de opgestelde Integrale beoordeling. In deze brief is gevraagd de volgende punten bij de beoordeling mee te nemen:

1. Wat vindt de Commissie van de waarde en toepasbaarheid van de uitgevoerde MKBA?
2. Wat is de juridische houdbaarheid van de gefaseerde besluitvorming, waarbij het voorliggende provinciale besluit geen wettelijk bepaald besluit is en er formeel pas inspraak mogelijk is bij het dijkverbeteringsplan?
3. Is er onderzoek nodig naar de cumulatieve effecten van alle versterkingsmaatregelen langs de kust in de komende 15 jaar?
4. In de voorfase is de effectiviteit van de strekdammen hoger ingeschat dan bij de Integrale beoordeling. Welke inschatting is naar het oordeel van de Commissie de beste?

Deze vragen worden in het advies besproken.

Bij het oordeel over de Integrale beoordeling is rekening gehouden met:

- het advies over de reikwijdte en het detailniveau van 18 maart 2005;
- de inhoudseisen, zoals die zijn opgenomen in artikel 5 van de SMB richtlijn en het voorstel voor implementatie in de Nederlandse wetgeving.

Daarnaast is gelet op:

- de volledigheid van het beeld dat de milieubeoordeling van de alternatieven biedt (reikwijdte);
- het gehanteerde detailniveau in relatie tot het voorliggende besluit;
- de juistheid van de geleverde informatie;
- de toegankelijkheid, en bruikbaarheid van de informatie voor beleidsmakers en beslissers.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³ De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

---

¹ Advies over de reikwijdte en het detailniveau voor de integrale toets Verkenning Kustverdedigingsstrategieën Zwakke Schakels Noord-Holland, rapportnummer 1500-60, 18 maart 2005.

² Bijlage 1

³ Zie bijlage 2 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.

2. ADVIES OVER “INTEGRALE BEOORDELING ZWAKKE SCHAKELS NOORD-HOLLAND”

2.1 Algemeen

Het algemene oordeel van de Commissie over de Integrale beoordeling is positief, in die zin dat zij vindt dat het onderzoek heeft bijgedragen tot een betere onderbouwing van reeds aanwezige inzichten. De Commissie denkt dat de Integrale beoordeling een goede rol kan vervullen in de besluitvorming rond de zwakke schakels. Daarmee vindt de Commissie dat een juiste invulling is gegeven aan de gedachte van Strategische milieubeoordeling, zoals in de EU-richtlijn 2001/41 is vastgelegd. Er zijn tevens interessante en bruikbare nieuwe inzichten naar voren gekomen.

- In de eerste plaats is duidelijk geworden dat een alternatief met dammen voor de kust onevenredig duur is.
- Een alternatief met verbreding van de duinen aan de landzijde levert niet de voordelen op die men er eerst van had verwacht. Dat komt vooral, omdat de belangrijkste duinverbreding pas na 2060 wordt gerealiseerd.
- De perspectiefrijkheid van een overslagdijk en het *in hoogte en breedte gevarieerd* aanbrengen van een ruime hoeveelheid zand voor de kust is duidelijker naar voren gekomen.

Bij bepaalde uitkomsten van de Integrale beoordeling wil de Commissie kanttekeningen plaatsen. Deze staan hieronder kort weergegeven met een aanbeveling voor de verdere procedure. In hoofdstuk 3 zijn de opmerkingen en kanttekeningen verder uitgewerkt en toegelicht.

2.2 Reikwijdte

In aansluiting op de advisering hebben de thema-alternatieven “gladde kust”, “duinzoom in de lift” en “harde kust” het uitgangspunt gevormd van de Integrale beoordeling. Op aanraden van de Commissie is er ook een alternatief uitgewerkt met zand voor de zeeeringen (“zachte kust”).

De alternatieven zijn op een navolgbare wijze per kustsectie onderling vergeleken op basis van een relevant toetsingskader. De uitkomsten van de onderlinge vergelijking zijn per kustsectie overzichtelijk in een tabel samengevat.

Er ontbreekt een tabel, waarin de effecten van de alternatieven als totaal zijn weergegeven en onderling vergeleken. Bij de bespreking van alternatieven en effecten wordt meer gekeken naar de individuele secties van de Noord-Hollandse kust dan naar de Noord-Hollandse kust als totaal. De belangrijkste uitkomsten van de integrale effectvergelijking staan wel in beschrijvende zin in de conclusies weergegeven.

In de Integrale beoordeling zijn diverse bouwstenen, dat zijn varianten voor maatregelen in bepaalde secties, besproken. De conclusies over deze bouwstenen komen onvoldoende duidelijk naar voren. Wat de voor- en nadelen van ieder van die bouwstenen zijn, en wat de meer- of minderkosten, is lastig uit de Integrale beoordeling te halen.

Mogelijk perspectiefrijke combinaties van bouwstenen zijn niet uitgewerkt.

2.3 Detailniveau en volledigheid van de effectbeschrijving

Het onderzoek is grondig uitgevoerd. Het detailniveau is over de hele linie ruim voldoende voor een Strategische milieubeoordeling. In de voorfase heeft de Commissie gevraagd aannemelijk te maken dat de alternatieven realiseerbaar zouden zijn binnen de vigerende natuurwetgeving. Dit zou in ieder geval voor het voorkeursalternatief noodzakelijk zijn. Deze vraag wordt beantwoord in het bijgeleverde natuurrapport.

Het is niet makkelijk gebleken de invloed van de voorgenomen maatregelen op de buitendelta van het Marsdiep en op de sedimentuitwisseling met de Waddenzee te bepalen. In de Integrale beoordeling wordt echter nu te snel geconcludeerd dat er geen invloed zou zijn⁴. Er wordt geen melding gemaakt van literatuur (bijvoorbeeld de artikelen van Elias et al. vanaf 2000 tot heden) die aangeeft dat de interactie tussen de buitendelta en deze kustsecties wel degelijk aanwezig is.

■ Mede in verband met de rechterlijke uitspraak over de Tweede Maasvlakte moet hierop zeker nog uitgebreider worden ingegaan.

Er wordt nog geen inzicht gegeven in de cumulatieve gevolgen door de diverse ingrepen langs de gehele Noordzeekust die voor de planperiode zijn of worden gepland, zoals de kustverdedigingsprojecten, de Tweede Maasvlakte, de windmolenparken etc. Deze effectbeschrijving lijkt de Commissie wel vereist op grond van de natuurbeschermingsregelgeving.

■ Het ligt meer voor de hand dat deze afweging op het rijksniveau wordt gemaakt, omdat er daar een beter inzicht is over het totaal van de te nemen maatregelen langs de gehele kust.

Ook over andere aspecten dient vanwege het totaaloverzicht de uiteindelijke afweging op rijksniveau plaats te vinden. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het bewaken van de continuïteit van het waardevolle Nederlandse kustlandschap. Verder zal daar duidelijk moeten worden hoe de verdere besluitvorming zal verlopen en wie, welke taken en verantwoordelijkheden krijgt (rijkswaterstaat, provincies, gemeenten, waterschappen).

2.4 Juistheid van de gegevens

Bij nadere bestudering van de tabellen stuitte de Commissie op enkele inconsistenties of onlogische gegevens. Dat betreft vooral de berekende hoeveelheden suppletiezand en de kosten die moeten worden gemaakt om zand aan te brengen in de verschillende alternatieven. (Zie bijlage 3 voor voorbeelden.)

De hoeveelheid zand die moet worden aangebracht voor onderhoud in het alternatief “harde kust”, lijkt onrealistisch hoog. Daar staat tegenover dat er geen of weinig kosten zijn geraamd voor het onderhoud van de dammen. Naar verwachting zal de conclusie staande blijven dat het alternatief “harde kust” een ongunstige kosten-batenverhouding heeft.

Ook bij het alternatief “zachte kust” kunnen vragen worden gesteld over de hoeveelheid suppletiezand. Daar geldt bovendien dat er geen verklaring wordt gegeven voor de hogere kosten voor het aanbrengen van zand in dit alternatief. Wanneer deze kosten inderdaad te hoog zijn geraamd, kan de beoordeling van dit alternatief gunstiger uitvallen.

---

⁴ Pagina 42 van het hoofdrapport en §8.3 van het Morfologierapport.

De kritiekpunten van de Commissie zijn met de vertegenwoordigers van het bevoegde gezag en diens adviseurs besproken. Bepaalde getallen inzake de “zachte kust” zijn inderdaad onjuist weergegeven. Afgesproken is dat die getallen met de bijbehorende toelichtende teksten en conclusies worden aangepast in de uiteindelijke versie van het rapport of in een erratum. In ieder geval is duidelijk geworden dat de (aanleg)kosten van het alternatief “zachte kust” te hoog zijn ingeschat.

Wat de suppletiebehoefte betreft blijven er verschillen van mening over de benodigde hoeveelheid onderhoudszand, zodat het voor de hand ligt bij de raming duidelijke onzekerheidsmarges aan te geven.

Over de onderhoudskosten van de dammen zelf moeten gegevens te vinden zijn, die alsnog kunnen worden toegevoegd.

■ Wanneer al deze informatie op correcte wijze wordt verwerkt in de Integrale beoordeling of in een erratum en dit niet –zoals nu wordt verwacht- zou leiden tot andere conclusies, is de benodigde informatie voor de besluitvorming alsnog beschikbaar gekomen.

2.5 Bruikbaarheid voor de besluitvorming

Zowel in het hoofdrapport, als in de samenvatting zijn de belangrijkste uitkomsten van de Integrale beoordeling alleen kort in tekst weergegeven. Bestuurders, betrokkenen of belanghebbenden moeten diep in de achtergrondrapporten duiken om de conclusies te controleren, of om - door te variëren met de bouwstenen - eigen conclusies te trekken.

Dat is overkomelijk voor het zandige gedeelte van de kust tussen Petten en Den Helder. De conclusie dat een oplossing met het aanbrengen van zand voor de kust het meest gunstig is, is tamelijk robuust. Ook komt voldoende duidelijk naar voren dat het ‘gevarieerd’ aanbrengen van een ruime hoeveelheid zand interessante potenties voor de natuur heeft.

■ Het verdient wel aanbeveling deze conclusie in de vervolgfase verder uit te werken om zo vast te stellen wanneer (fasering), waar en hoeveel zand het meest effectief is. Maar dat kan in de vervolgfase van de planvorming gebeuren.

Voor de Hondsbossche en Pettemer Zeewering is een aantal principieel verschillende keuzen aan de orde gekomen:

- dijkverzwaring
- overslagdijk bij de hele zeewering of voor een deel ervan
- zand voor de wering
- dammen met zand
- damwand of constructie op de dijk
- Marina.

De gegevens om deze afweging goed te maken zijn niet goed in het rapport te vinden, zeker niet voor de doelgroep “bestuurders, betrokkenen of belanghebbenden”. Een overzichtstabel waarin de kosten en baten/effecten per optie naast elkaar staan, zou goede diensten kunnen bewijzen.

■ Het verdient aanbeveling deze afweging in een aanvulling op de samenvatting of een aparte oplegnotitie inzichtelijk te maken.

3. NADERE UITWERKING VAN EN TOELICHTING OP HET OORDEEL

3.1 Alternatieven

Zand voor de zeewering: bouwsteen of alternatief

In haar advies over de reikwijdte en het detailniveau heeft de Commissie geadviseerd de optie “zand voor de zeeweringen” mee te nemen als variant bij het alternatief “gladde kust”. In plaats daarvan is gekozen voor een heel alternatief, waarin dezelfde hoeveelheid zand voor de kust wordt aangebracht als wordt geraamd in het alternatief “harde kust”.

Nu is gebleken dat de juiste benodigde hoeveelheid zand tussen de dammen lastig is te bepalen, is deze optie als compleet alternatief slecht gedefinieerd. Dat blijkt ook wel omdat in de rapporten niet staat hoe breed het strand gaat worden in vergelijking met het nulalternatief en het alternatief “gladde kust”. De meerwaarde van “zachte kust” ligt vooral in het afwegen van de keuze om ook bij de zeeweringen zand aan te brengen, zie de tweede aanbeveling bij §2.5.

Harde kust

In haar advies over de Reikwijdte en het detailniveau van 18 maart 2005 heeft de Commissie aangegeven dat het alternatief “harde kust” naar haar inschatting te positief was beoordeeld, omdat de onderhoudskosten van de dammen niet waren opgenomen in de voorlopige kostenberekening⁵. Bij de nieuwe berekeningen in de Integrale beoordeling komen de kosten van het alternatief “harde kust” een stuk hoger uit: echter niet, omdat nu het onderhoud aan de dammen wél is meegerekend, maar omdat er veel meer zand voor suppletie nodig zou zijn. Zoals aangegeven in §2.4 vindt de Commissie de nieuwe getallen voor de suppletiebehoefte niet geloofwaardig. Vanuit haar deskundigenoordeel denkt zij dat daarvoor de oorspronkelijke ramingen een beter beeld gaven. Het kritiekpunt blijft staan dat in de nieuwe én de oude raming te weinig rekening is gehouden met het onderhoud aan de dammen. Maar dat maakt voor de conclusie niet uit.

Gladde kust

In §2.5. van dit advies heeft de Commissie reeds waardering uitgesproken voor het voornemen om in het alternatief “gladde kust” het zand *in hoogte en breedte gevarieerd* aan te brengen om zo te komen tot een vergroting van het areaal dynamische duinen en duinvalleien. Het is echter verwarrend dat deze maatregel pas op pagina 117 van het hoofdrapport wordt geïntroduceerd, terwijl de effecten ervan al in de effectbeschrijving vanaf pagina 58 van het hoofdrapport worden meegewogen. Ook het Natuurrapport rekent al vanaf het begin met het op deze wijze uitvoeren van het aanbrengen van zand.

In het hoofdrapport is de beoordeling voor natuur globaal en geldt voor het hele alternatief en niet specifiek voor de beschreven secties. Het Natuurrapport bevat wel beschouwingen per sectie, die in het hoofdrapport hadden kunnen terugkomen. Deze kanttekeningen leiden echter niet tot andere conclusies over het alternatief en de maatregel van gevarieerd aanbrengen van zand.

---

⁵ Getallen hiervoor kunnen worden ontleend aan gegevens over het onderhoud aan strandhoofden, maar zullen twee tot tien keer zo hoog zijn.

Marina

In de Integrale beoordeling staat dat de besluitvorming over de Marina een apart spoor zal volgen. Met de verstrekte informatie over dit initiatief en over de interactie met de effecten op de rest van de kust kan de Commissie dit standpunt onderschrijven. De informatie in de rapportage is dan zonder meer toereikend.

3.2 Effectbeschrijving

Natuur

De Commissie ondersteunt de conclusie uit de Integrale beoordeling dat de voorgenomen kustversterking naar verwachting geen problemen hoeft op te leveren in relatie tot de Natuurbeschermingsregelgeving, waarbij overigens voor de invloed op de Waddenzee nog een zeker voorbehoud geldt (zie §2.3 van dit advies).

Het Natuurrapport gaat op deze problematiek uitgebreid in. De methode is relatief omslachtig en de teksten en formuleringen zijn niet overal consistent⁶, maar vooral de fact-sheets geven op overzichtelijke wijze de belangrijkste informatie weer.

De belangrijkste onderwerpen zijn de aantasting van het foerageergebied van de Eidereend en Zwarte Zee-eend en de aantasting van de duinpannetjes bij het Zwanenwater.

De conclusie is terecht dat in verband met de Eidereend en Zwarte Zee-eend een passende beoordeling op uitvoeringsniveau nodig is, maar onoverkomelijke problemen hoeven daarbij waarschijnlijk niet te worden verwacht.

Bij het Zwanenwater zullen bij bepaalde alternatieven door het opvullen van een tweetal duinpannen inderdaad onomkeerbare negatieve effecten ontstaan, maar er zijn goede alternatieve oplossingen voor handen, waarbij opvulling niet nodig is.

Kosten- baten analyse (KBA)

In de rapportage worden de resultaten van de KBA gepresenteerd als het “monetair saldo van de alternatieven”. Dat kan al snel leiden tot de opvatting dat een alternatief rendabel is⁷. De Commissie wil erop wijzen dat deze conclusie niet getrokken mag worden. De resultaten van de MKBA uitgedrukt in “monetair saldo”, geven slechts een onderlinge vergelijking van de alternatieven en zeggen niets over de mate van rentabiliteit van het project. Bovendien zijn lang niet alle aspecten volledig meegewogen.

De keuze om in de KBA de vermindering van het overstromingsrisico niet te moneteriseren, betekent dat de KBA slechts een partiële KBA is. Te meer daar in de KBA de natuur en landschapswaarden -naar de mening van de Commissie overigens terecht- niet zijn gemonetariseerd. Beide punten onderstrepen nogmaals dat geen waarde toegekend kan worden aan de absolute hoogte van de optelling van kosten en baten in de KBA.

---

⁶ Bijvoorbeeld: Het is niet handig om prioritaire soorten bij een eerste selectie uit te sluiten als ze uiteindelijk in een passende beoordeling wel expliciet aan de orde moeten komen, omdat het prioritaire soorten zijn. Bijvoorbeeld: “Mogelijk significante effecten” (voor zeevogels, pagina 58 basisrapport natuur) is principieel wat anders dan “geringe (maar significante) verstoring” (voor dezelfde zeevogels, tabel 5.17, pagina 59 basisrapport natuur). Het kaartje van de Vogelrichtlijngebieden op pagina 79 is niet juist.

⁷ De conclusie op pagina 81 van het Hoofdrapport en pagina 45 van de KBA “Indien de hoogte van het monetair saldo van de investeringen beschouwd wordt, kan algemeen gesteld worden dat geen van de alternatieven een positief monetair saldo als resultaat heeft” en ook andere conclusies in §3.10 van het hoofdrapport suggereren ten onrechte dat er waarde kan worden gehecht aan de absolute hoogte van het monetair saldo.

De keuze om de extra veiligheidsbaten in de KBA buiten beschouwing te laten ziet de Commissie als een gemiste kans. MKBA's waarin de vermindering van de overstromingskans wel zijn gewaardeerd, zoals in het MER Ruimte voor de Rivier en de MKBA Actualisatie van het Sigmapijn, laten zien dat een lage overstromingskans in het ene geval tot substantiële maatschappelijke baten kan leiden, terwijl op een andere plaats de baten zeer gering zijn.

De resultaten van de KBA lijken op het eerste gezicht niet opzienbarend. De baten van extra toerisme langs de kust en de baten van nieuwe ontwikkelingen vallen nogal tegen. Ten opzichte van de huidige situatie en het nulalternatief zijn alleen de baten van de "gladde kust" noemenswaard. De belangrijkste oorzaak waarom de recreatieve baten van "Duinzoom in de lift" onverwacht laag zijn, is gelegen in de keuze om de belangrijkste duinontwikkeling pas na 2060 aan te leggen. Aangezien de KBA tot 2060 loopt, komen de uiteindelijke recreatieve baten van dit alternatief dus niet in beeld en is de vergelijking niet helemaal 'eerlijk'.

Overigens is uit het KBA-rapport niet goed op te maken hoe de bedragen voor de recreatieve baten tot stand zijn gekomen, nog afgezien van de fouten die in tabel 4.1. staan. Aangezien in het eindrapport de resultaten uit tabel 4.2 zijn overgenomen, beïnvloedt deze fout de eindconclusies niet.

- De Commissie adviseert de gesignaleerde fouten in het KBA-rapport te verbeteren. Zij raadt verder aan om bij de eindconclusies beter uit te leggen, hoe de kostenbatengedallen moeten worden gelezen en toe te lichten dat de baten van Duinzoom in de lift niet hoog zijn, omdat in de KBA niet verder dan tot 2060 is gerekend. De recreatieve baten van Duinzoom in de lift treden pas na die datum op.

3.3 Presentatie

In diverse tabellen zijn de gegevens over de alternatieven omgewisseld. Het verdient aanbeveling dat te corrigeren, om misverstanden te voorkomen.

Het kaartmateriaal in de Integrale beoordeling laat te wensen over. Er zijn verouderde kaartjes gebruikt, die niet meer overal kloppen. Schematische illustraties bij de bespreking van de verschillende alternatieven per kustvak zouden meer inzicht en vooral overzicht hebben opgeleverd.

3.4 Procedure

De besluitvormingsprocedure staat alleen beschreven tót aanbieding van het voorstel aan de staatssecretaris. Het is nog niet duidelijk waar en op welk moment mogelijkheden voor inspraak zullen zijn.

- Het verdient aanbeveling met het organiseren van inspraak niet te wachten tot bij de goedkeuring van het dijkverbeteringsplan van het Waterschap.

BIJLAGEN

bij het advies over de Integrale beoordeling
Zwakke Schakels Noord-Holland

(bijlagen 1 t/m 3)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 6 februari 2006 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

<p>■ Provinciaal bestuur P.J.M. Poelmann, lid van Gedeputeerde Staten</p> <p>Datum 6 februari 2006</p> <p>Onderwerp Integrale beoordeling Zwakke Schakels</p> <p>Commissie voor de milieueffectrapportage Mevrouw M. van Eck Postbus 2345 3500GH UTRECHT</p>	<p>PROVINCIE Noord-Holland</p> <p>Dreef 3, Haarlem Postbus 123 2000 MD Haarlem Tel. (023) 514 40 04 Fax (023) 514 41 12 Internet www.noord-holland.nl E-mail poelmannp@noord-holland.nl</p>
---	--

 Commissie voor de milieueffectrapportage

ingekomen :	8 FEB 2006
nummer	
dossier	1500
kopie naar :	VE JR

Geachte mevrouw Van Eck,

Op 23 december jl. heeft u van ons de resultaten ontvangen van de Integrale Beoordeling van de versterkingsplannen voor de zwakke schakels in Noord-Holland. De Integrale Beoordeling is uitgevoerd door het consortium ARCADIS/ALKYON, in opdracht van de provincie Noord-Holland.

De beoordeling richt zich op de varianten, zoals beschreven in de startnotitie. Hierbij is rekening gehouden met uw advies daarop, onder andere door een variant met alleen zandige maatregelen toe te voegen. De beoordeling bestaat uit een hoofdrapport, met enkele bijlagen die nader ingaan op specifieke onderdelen uit de beoordeling, zoals natuur en de maatschappelijke kosten-batenanalyse.

Wij hebben u gevraagd in uw beoordeling aandacht te schenken aan enkele specifieke punten:

1. de waarde en toepasbaarheid van de uitgevoerde MKBA;
2. de juridische houdbaarheid van gefaseerde besluitvorming (waarbij het eerste besluit van GS over oplossingsrichting geen wettelijk bepaald besluit is en er na het vaststellen van het dijkversterkingsplan met de wel formele artikel 7-procedure in principe geen inspraak meer mogelijk is op het gekozen kader);
3. de noodzaak van nader onderzoek naar cumulatieve effecten van alle versterkingsmaatregelen langs de kust in de komende 15 jaar;
4. de verschillen in de inschatting van de effectiviteit van strekdammen tussen WL / Haskoning en ARCADIS / Alkyon.

PHW 248

Op 1 februari jl. heeft overleg plaatsgevonden tussen uw commissieleden en een afvaardiging van het projectteam. Daar is het conceptadvies besproken. Graag ontvang ik zo spoedig mogelijk uw definitieve advies. Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u terecht bij de projectleider Kustvisie, mevrouw Stokman (023 -514 4690 of stokmana@noord-holland.nl).

Met vriendelijke groet,

P.J.M. Poelmann
Gedeputeerde Water en Landschap

BIJLAGE 2

Projectgegevens

Initiatiefnemer: provincie Noord-Holland

Bevoegd gezag: provincie Noord-Holland

Besluit: opstellen van een advies aan de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C00.6

Activiteit: uitvoeren van maatregelen om de kustverdediging in Noord-Holland-Noord ook in de toekomst op het vereiste veiligheidsniveau van 1:10.000 te houden

Procedurele gegevens:

verzoek om advies: 24 februari 2005

advies over eikwijdte en detailniveau uitgebracht: 18 maart 2005

verzoek om beoordeling: 6 februari 2006

(op 22 december is reeds een voorlopig verzoek ontvangen)

toetsingsadvies uitgebracht: 8 februari 2006

Bijzonderheden: De Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat heeft de provincie Noord-Holland verzocht om een *gemotiveerde en inzichtelijke afweging* te geven over maatregelen bij de zogenoemde “zwakke schakels” in de kustverdediging in dat gebied. Om deze provinciale afweging zo goed mogelijk te onderbouwen heeft de provincie besloten de procedure van strategische milieubeoordeling te doorlopen. De provincie wil dat de gevolgen van de te nemen maatregelen en mogelijke alternatieven integraal in beeld worden gebracht, dus niet alleen de milieuaspecten, maar ook de economische, maatschappelijke en ruimtelijke aspecten. De provincie spreekt daarom van een “Integrale beoordeling”.

De Commissie heeft in het advies over de reikwijdte en het detailniveau suggesties voor het omgaan met de alternatieven en tevens een aanzet gegeven voor het toetsingskader.

Bij de toetsing geeft de Commissie aan dat zij vindt dat de Integrale beoordeling Zwakke Schakels Noord-Holland heeft bijgedragen tot een betere onderbouwing van reeds aanwezige inzichten over de aanpak van de zwakke schakels langs de Noord-Hollandse kust. Bovendien zijn er interessante en bruikbare nieuwe inzichten naar voren gekomen. Wel wijst zij op enkele inconsistenties in het rapport en op punten waarover in het verdere besluitvormingsproces nog meer of betere informatie beschikbaar moet komen.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. P. Janse

ir. E.A.J. Luiten

drs. Y.J. van Manen

drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)

prof.dr.ir. M.J.F. Stive

Secretaris van de werkgroep:

drs. M. van Eck

BIJLAGE 3

Voorbeelden van inconsistenties en ongeloofwaardigheden in de cijfers

1. Hoeveelheden onderhoudszand en aanlegzand

Uit tabel 3.8 kunnen de volgende getallen voor onderhoudszand worden afgeleid voor de alternatieven in de kustvakken 2, 3 en 4 (gesommeerd en afgerond; mega kubieke meter)

nul	13
glad	16
duinzoom	12
hard	19
zacht	14

Het benodigde onderhoud kan niet veel verschillen en moet in de buurt van het huidige onderhoud liggen. Dat maakt de getallen voor nul, duinzoom en zacht geloofwaardig. Glad kan inderdaad iets hoger zijn door verlies in kustprofiel, maar van de andere kant is de kust glad, dus dat compenseert.

Het getal voor hard is niet geloofwaardig: met de dammen als gesuggereerd moet het onderhoud minder zijn, ondanks verliezen in het kustprofiel.

Ook voor sectie 1a en 1b geldt dat (bij harde en zachte kust) het onderhoud zeer hoog is. Elke tien jaar wordt de aanleghoeveelheid herhaald.

Als je de getallen per sectie onderling vergelijkt komen er ook enkele vreemde resultaten uit:

De onderhoudsnoodzaak is in sectie 3 bij de aanleg van dammen extreem hoog: in vijftig jaar moet de gehele hoeveelheid zand ongeveer tien keer vervangen worden. Vreemd genoeg is dat zonder dammen ongeveer de helft, namelijk 5,5x. Dat verschil is er niet in sectie 1. Waarom niet?

Bij de zachte kust zou de verbreding in sector 3 groter zijn dan in het nulalternatief (tot 75 in plaats van 60 meter). Het is vreemd dat daarvoor minder zand nodig is.

Verder valt op dat de zandraming in 4.7 en 4.9 voor de zachte kust afwijkt van die in tabel 3.8. In de tabellen uit hoofdstuk 4, wordt uitgegaan van respectievelijk 11,93 ipv 7,83 en 6,80 ipv 5,93. Dan staat er in de tabellen ongeveer 5 teveel berekend. Wat is het juiste getal? Staat dat ook in de kostenraming?

2. Investerings- en onderhoudskosten

Uit de tabellen van pagina 56, 79 en 80 van het hoofdrapport zijn de volgende gegevens te distilleren (bedragen in MEuro):

vak 3	glad	hard	zacht
aanlegzand	5	1.2	1.2
onderhoudszand	4	11	7
investeringskosten	45	127	42*
onderhoudskosten	38	97	60

* uit de cijfers is af te leiden dat ongeveer 9 euro per kubieke meter is gerekend, maar hier is 30 MEuro meer gerekend

vak 1a en 1b	glad	hard	zacht
aanlegzand	nvt	4.5	4.5
onderhoudszand	nvt?	12.5	12.5
investeringskosten	76	341	101*
onderhoudskosten	14	121	123

* uit de cijfers is af te leiden dat ongeveer 9 euro per kubieke meter is gerekend, maar hier is 50 MEuro meer gerekend

Je zou eerder verwachten dat storten van zand voor de kering bij zachte kust goedkoper is dan het verspreiden van zand (deels) op de kust bij gladde kust in sectie 3. Een ongeveer vergelijkbare hoeveelheid zand aanbrengen voor de kering kost echter 2,5x zoveel.

3. Belangrijkste consequenties

Met name de kosten voor het alternatief zachte kust bevatten dus nogal wat inconsistenties en ongelooftwaardigheden die het alternatief duurder maken. Wellicht moet de conclusie over dit alternatief worden bijgesteld.

Verder is het vreemd dat de dammen bij de harde kust eerder extra zand lijken te verliezen dan vast te houden. Dus ook dit alternatief kan op dit punt goedkoper blijken. Daarentegen zijn de onderhoudskosten van de harde constructies naar verwachting hoger.

**Advies over de Integrale beoordeling
Zwakke Schakels Noord-Holland**

De kust van Noord-Holland-Noord moet plaatselijk worden versterkt tegen de zee. De Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat heeft de provincie Noord-Holland gevraagd om hiervoor met voorstellen te komen. Ter onderbouwing van de keuze uit verschillende kustverdedigingstrategieën heeft de provincie een Integrale toets uitgevoerd.

ISBN 90-421-1720-6